

OCD

Psykiatriska biverkningar av SSRI kan leda till sämre
behandlingsutfall

Augmentering av ineffektiv behandling

referenser

- Reid, A. M., et al. (2015). "Side-effects of SSRIs disrupt multimodal treatment for pediatric OCD in a randomized-controlled trial." Journal of Psychiatric Research 71: 140-147.
- Ardic, U. A., et al. (2017). "Successful Treatment Response with Aripiprazole Augmentation of SSRIs in Refractory Obsessive–Compulsive Disorder in Childhood." Journal of Child and Adolescent Psychopharmacology 48: 699–704.
- (Murphy, T. K., et al. (2008). "SSRI adverse events: how to monitor and manage." Int Rev Psychiatry 20(2): 203-208.)

SAFETY OF SSRI OCD TREATMENT

OCD-lösande läkemedel påverkar serotonin systemet

- Sertralin*, Fluvoxamin*, Fluoxetin, Paroxetin, Klomipramin, Citalopram
  - Påverkar/hämmar CSTC-kretsar
  - Har indikationen OCD i FASS
  - Doser som ligger 50-100% högre än vid depression - ((75)100-200 mg sertraline)
- Biverkningar
- Huvudvärk,
- yrsel, ostadighet, trötthet,, sömnstörningar, **aktivering, demotivation**, sex-biv.,
- illamående, magont och diarre
- ökad oro, fr.a. v 2-3 strax före OCD lösande dos

Inga serious adverse events – def. the US Food and Drug Administration (2012).

AKTIVERINGSSYNDROMET (AS)

- Anses förekomma hos 4–65% av barn som får SSRI-behandling
- Den stora variationen i estimatet beror troligen på brist på en utprövad skattningsskala
- Treatment Emergent Activation and Suicidality Assessment Profile (TEASAP) utvecklades för att fylla behovet
  - Är psykometriskt validerad för att skatta AS hos barn och ungdomar som får SSRI
  - Skalan identifierar fem klustrar av SSRI-inducerade biverkningar:
    - irritabilitet, akathisi, disinhibition,
    - mani
    - självskadebeteenden

POTS (2004) BIVERKNINGAR

Table 3. Treatment-Emergent Adverse Events in Medication-Treated Patients*

Adverse Event	No. (%)		
	Sertraline (n = 28)	Combined Treatment (n = 28)	Placebo (n = 28)
Decreased appetite	5 (18)	4 (14)	0
Diarrhea	6 (21)	0	1 (4)
Enuresis	2 (7)	2 (7)	0
Motor overactivity	1 (4)	6 (21)	1 (4)
Nausea	7 (25)	5 (18)	1 (4)
Stomachache	8 (29)	4 (14)	2 (7)

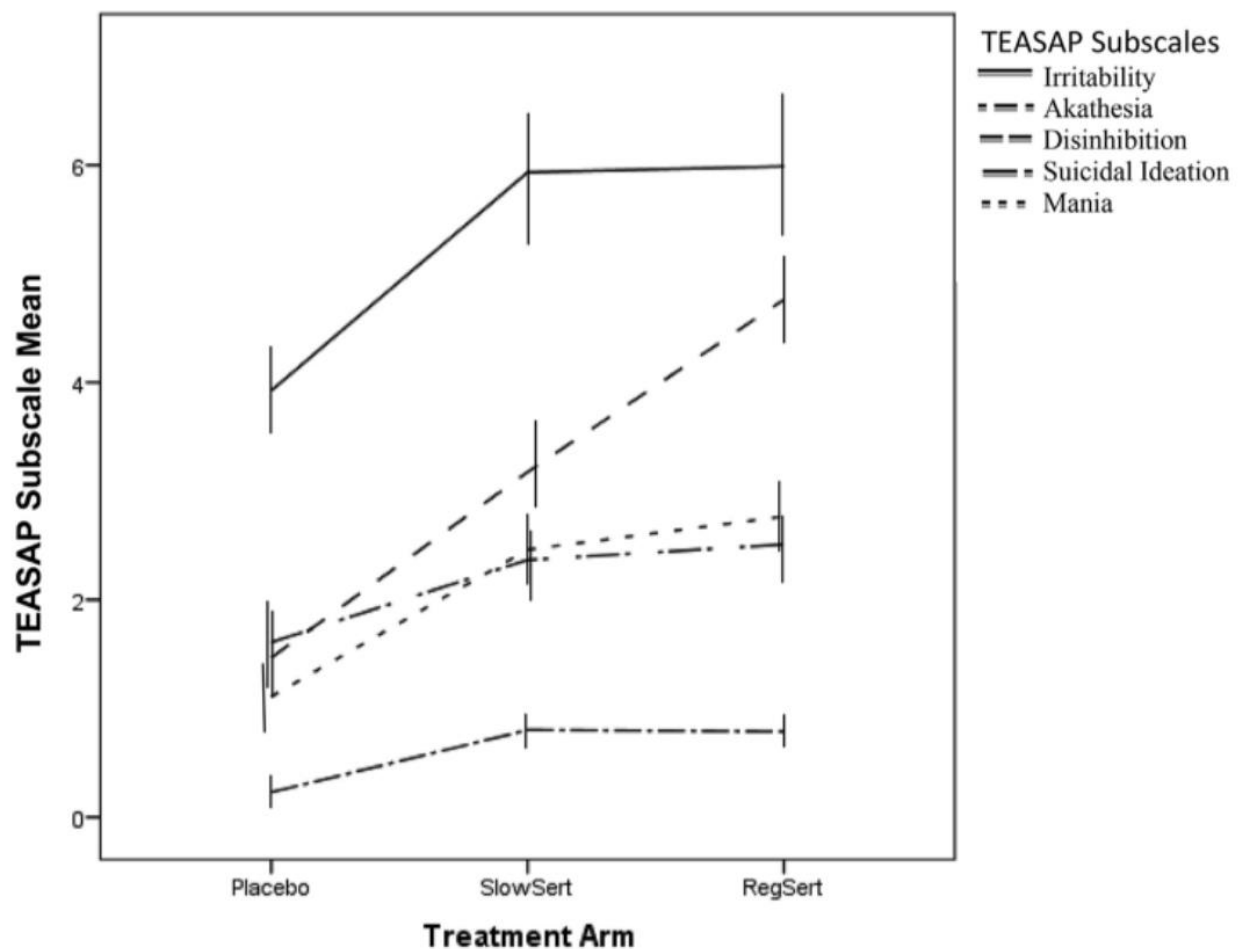
*Data are for events occurring in at least 5% of sertraline-treated patients and with an incidence of at least 2 times that seen in placebo-treated patients in either the sertraline-alone or the combined-treatment group. Medication-related adverse events were not recorded for patients treated with cognitive-behavior therapy alone.

Treatment-Emergent Activation and Suicidality Assessment Profile (TEASAP)

- Psykiatriska biverkningar är svagt representerade i vanliga biverkningslistor
- Disinhibition – minskad förmåga till responsinhibition (jfr Strawn & Rynn)
- (Demotivation – minskad förmåga till engagemang, intresse att bry sig pålägsam för patienten)
- The parent-report measure consists of 38 items scored on a 4-point Likert scale that identify the following symptom clusters that characterize AS:
  - irritability (9 items),
  - akathisia/hyperkinesia/somatic anxiety (6 items)
  - disinhibition/impulsivity (7 items)
  - mania (10 items)
  - and self-injury/suicidality/harm to others (6 items)

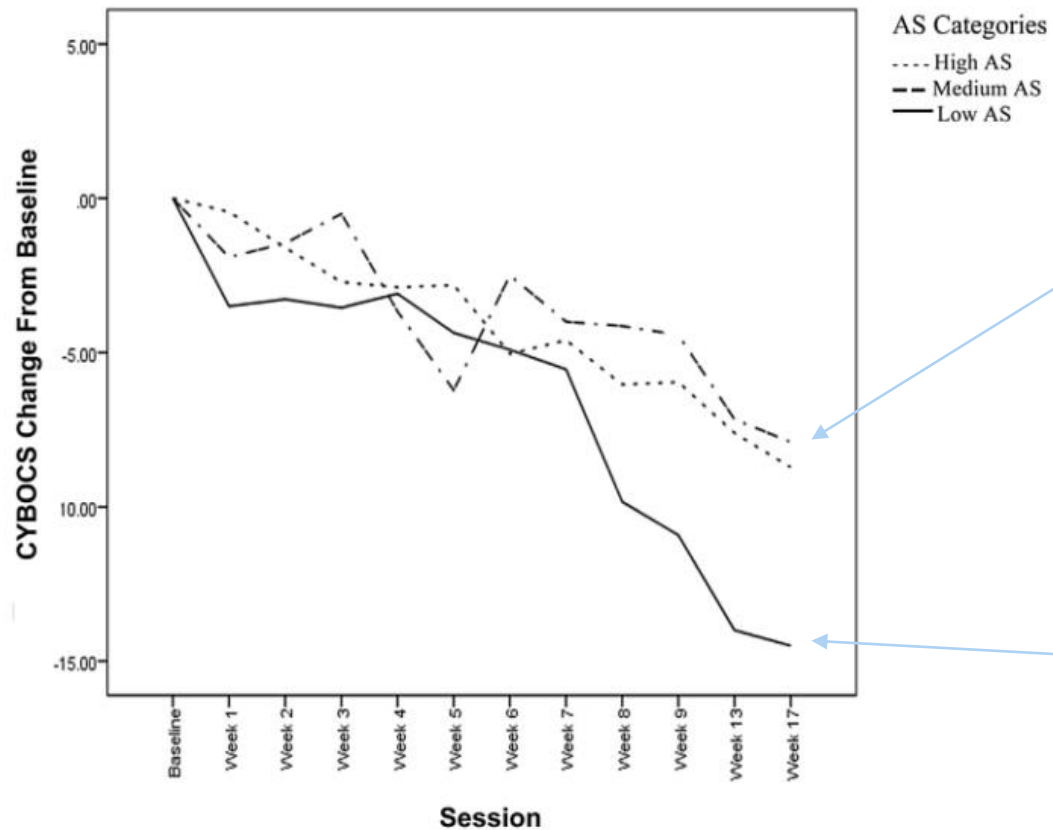
Reid AM, *et al.* (2015) Side-effects of SSRIs disrupt multimodal treatment for pediatric OCD in a randomized-controlled trial. *J. Psychiatr. Res.* 71:140-147

Treatment Emergent bivverkning – TEASAP scale

- Serotoninaktivering påverkar hjärnfunktioner på ett genomgripande sätt
  - Både "regular sertraline titration (RegSert)", och "slow sertraline titration (SlowSert)" behandlingsarmar – mer än PBO av
  - Aktiveringsymptom som
    - Irritabilitet
    - Disinhibition (dos-respons)
    - Akathisi
  - Ej - Mani (??), Suicidtankar

Vid OCD är SSRI+KBT=KBT

- Hög och måttlig AS leder till sämre KBT utfall:

KBT+SSRI < KBT

- irritabilitet,
- akathisi,
- disinhibition
- Mani och suicidtankar hade ingen effekt

- Låg AS => KBT+SSRI > KBT

*Storch et al. (2013); Ivarsson (2015); Reid (2015) Journal of Psychiatric Research **71**: 140-147.

^Strawn, J. R., et al. (2010). Journal of Clinical Psychiatry **71**(7): 932-941.

Demotivation, en lite känd biverkan

- Apati, affektiv avtrubbning och glömska
  - Ingen irritabilitet eller ledsenhet => demotivation kan misstas för depressiva symptom
  - Ej kognitiva depressiva symptom (om inte samsjuklighet med DD)
- inga valida skattningsskalor
- Vanligast vid: högre doser med varaktighet $\geq$ flera månader
- Minskar inte med längre behandlingstid
- Åtgärd: SÄNK Dosen, i vissa fall utsättning

DEMOTIVATION EN LITE KÄND BIVERKAN

- Vi behöver utveckla metoder mäta demotivationssyndromet –
  - Om ett visst mått av demotivation är oundgänglig del av SSRI effekt – var går gränsen gentemot kliniskt signifikant demotivation?
- Betydande demotivation är så pass ovanligt att den inte märkts i RCT (PAERS)
- LMV sammanställning av biverkningar
  - ökad aktivitet, impulsivitet, mm hos 12 ungdomar, mest suicidalitet – ytterst få anmälningar om biverkningar hos barn (5 st)
  - fem möjliga kandidater på demotivation
- Är vi dåliga på att anmäla biverkningar till LMV?

Garland EJ & Baerg EA (2001) Amotivational syndrome associated with selective serotonin reuptake inhibitors in children and adolescents. *J. Child Adolesc. Psychopharmacol.* 11:181-186

Murphy TK, Segarra A, Storch EA, & Goodman WK (2008) SSRI adverse events: how to monitor and manage. *International review of psychiatry* 20:203-208

Effekt på symptom vs aktivering plus/minus demotivation

Effekt på
OC/ångest/
depressions
symptom

Hämmad, omotiverad och
oengagerad pga av OCD-
symptom, ångest
och/eller depression

Minskad hämning
och ökat engagemang i
OCD-relaterade,
ångestskapande och
sociala situationer med
Bättre livskvalitet

Aktivering PLUS

Minskat engagemang och ointresse/
motivation, patienten kan beskriva
en smärtsam känsla av likgiltighet

Kan SSRI modulering
vara hämmande på den ventrala/affektiva
CSTC-kretsen* liksom på DA frontalt
i högre doser?

SSRI DOS/serotonin påverkan

*Stahl (2008), Essential Psychopharmacology 3 ed.

Vilken effekt har SSRI på CSTC-kretsar och "Canonic Networks"?

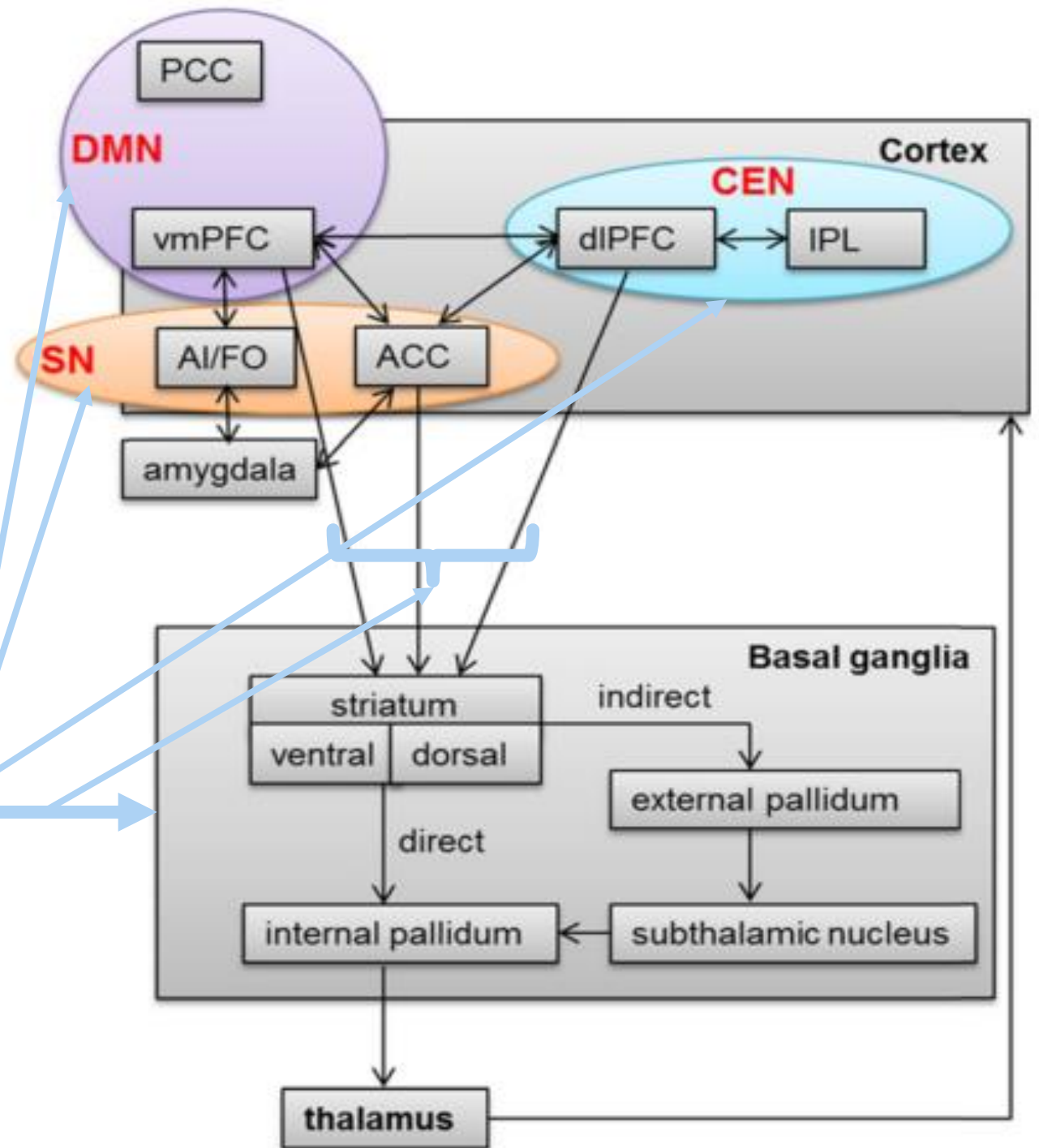
I striatum moduleras kretsarna av flera transmittorer med flera transmittor-subtyper:

Kan kretsarna hämmas av alltför stark serotonin påverkan doser 100-200 mg sertralin?

Kan yngre barn (alt. med ångestsyndrom + utvecklingsproblem?) vara extra känsliga?

Transmittorer ex. Serotonin, dopamin, acetylcholin, ...mm??

Dessutom anses SSRI via 5HTx receptorn hämma DA kortikalt

Augmentering av ineffektiv SSRI med Aripiprazol

Ardic (2017) Journal of Child and Adolescent Psychopharmacology **48**: 699–704.

Aripiprazol + SSRI in CBT+SSRI non-responders

Patienter med OCD som inte svarat på
CBT och SSRI behandling (N=48)

Flickor: 7–13 år

Pojkar: 6–17 år

Flickor var yngre än pojkar (sic!) ($p = 0.024$)

Table 1 Baseline characteristics of patient group

Sex [n (%)]	
Girls	14 (29.2)
Boys	34 (70.8)
Age (year), Mean $\pm$ SD ($p = 0.024$)	
Girls	10.9 $\pm$ 2.0
Boys	12.9 $\pm$ 3.1
SSRIs [n (%)]	
Fluoxetine	28 (58.3)
Sertraline	20 (41.7)

Drug dose and body weight change during the follow-up

- Rimliga doser av aripiprazole
- SSRI doser anmärkningsvärt låga
  - Fluoxetine* 25.22 mg +/- 13.77
  - Sertralin* 32.17 mg +/- 10.01
- Imipramin ekvivalenter är svårt att översätta till SSRI bruk

Imipramine ges 50 - 150 mg oralt/d med Max dos: 200 mg (https://www.drugs.com/dosage/imipramine.html#Usual_Adult_Dose_for_Depression)

	Initial evaluation Mean ± SD	Final evaluation Mean ± SD	p
Aripiprazole dose (mg)	2.2 ± 1.1	3.4 ± 2.2	<0.001
SSRI dose (imipramine equivalent)	112.4 ± 55.3	142.9 ± 87.9	<0.001
Body weight (kg)	49.6 ± 9.3	51.3 ± 9.7	<0.001

*från poster från "samma" sample

Clinical evaluation scale score change during the follow-up

- Påtaglig förbättring
  - CY-BOCS
  - Klinkerns bedömning CGI-S/CGI-I

Table 3 Clinical evaluation scale score change during the follow-up

	Initial evaluation		Final evaluation		p
	Mean $\pm$ SD	Range	Mean $\pm$ SD	Range	
CY-BOCS	33.3 $\pm$ 7.5	14–40	11.7 $\pm$ 9.3	1–35	<0.001
CGI-S	6.3 $\pm$ 0.9	4–7	2.7 $\pm$ 1.6	1–7	<0.001
CGI-I	4.3 $\pm$ 0.6	3–5	2.2 $\pm$ 1.1	1–5	<0.001

Biverkningar Augmentering

SSRI + Aripiprazol* (n=39)

- mild to moderate agitation, 10.3%
- mild sedation, 10.3%
- sleep disorders 7.7%
- increased appetite 2.6%
- mild and transitory tremors 2.6%
- weight gain(>2 kg och < 5 kg) 7.9%
- No discontinued from adverse effects.
- no Lab changes (blood cell count, liver enzymes & EKG)

*Från: Masi G, Pfanner C, Millepiedi S, & Berloff S (2010) Aripiprazole augmentation in 39 adolescents with medication-resistant obsessive-compulsive disorder. *J. Clin. Psychopharmacol.* 30:688-693

SLUTSATSER

SSRI + aripiprazole

- Flera oklarheter i studien
  - Anmärkningsvärt låga SSRI doser sett relativt att patienterna var rejält dåliga med CYBOCS poäng runt 33 – behandlingsrefraktära?
    - vid Flx+aripiprazole farmakokinetisk interaktion (gäller ej sertralin+aripiprazole)
  - Mönster för samsjuklighet okänt (ingen KSADS eller motsv.) (alla ASD/ADHD?)
  - KBT karaktär, antal sessioner otillräckligt beskrivna – KBT resistens?
- Slutsatser
  - Möjligen har aripiprazole god (?) förstärkande effekt på SSRI-behandling
  - Data stämmer någotsonär med tidigare öppna (än bristfälligare) studier
    - Masi, G., et al. (2013). Journal of Psychiatric Research **47**(8): 1007-1012.
  - Patienter med OCD som inte svarat på KBT och inte heller på (S)SRI kan ha nytta av tillägg av aripiprazole

GUIDELINES BASED ON ATF SSRI PAPER AND SKARPHEDINSSON* (2015)

1. CBT for all regardless of severity - an extended therapy up to 24 sessions may be needed to judge whether CBT non-response is present.
2. SSRI treatment (sertraline or fluvoxamine) - if the patient accepts, with concomitant CBT
  - a) in CBT non-responders or the patient does not want CBT or cannot comply with CBT
  - b) if no CBT with adequate quality is available
3. Atypical neuroleptic (Aripiprazole) + SSRI - if the patient accepts, with concomitant CBT - in CBT+SSRI non-responders
4. Psychodynamic therapy NOT TO BE USED
5. Generic family therapy NOT TO BE USED
6. Other experimental drugs, e.g. SSRI+granisetron/ondansetron, N-acetylcysteine, - RESEARCH, or 1+2+3 non-response – Specialist
7. Other experimental psychological treatments e.g., attention bias modification training- RESEARCH or 1+2+3 non-response – Specialist

Skarphedinsson & Ivarsson (2015) Current behavioral neuroscience reports 2(3): 127-136.

6PAN(DA)S.pptx